

Приказ Европске летње школе дигиталне хуманистике у Лајпцигу 2014.

Марко Витас

vitas.marko@gmail.com

Филозофски факултет,
Универзитет у Београду

ДАТУМ ПРИЈЕМА РАДА:
ДАТУМ ПРИХВАТАЊА РАДА:

31. март 2015.
17. април 2015.

С обзиром да се полако примиче лето 2015. године, и самим тим ново издање већ познате Лајпцишке школе дигиталне хуманистике,¹ сматрали смо да је пожељно да баш сада дамо приказ сопственог прошлогодишњег искуства у тој школи, не бисмо ли тако охрабрили и подстакли читаоце да размисле били се можда и сами прикључили.

Летња школа дигиталне хуманистике трајала је од 21. јула до 1. августа 2014. године и одржавала се у просторијама Филозофског факултета Универзитета у Лајпцигу, баш преко пута лепе нео-ренесансне зграде библиотеке Албертине, тј. Универзитетске библиотеке. Концепт школе био је следећи: сваког дана ујутру полазници одлазе на трочасовне (са уметнутом паузом) радионице из области коју су сами изабрали. После тога иде се на ручак. У поподневним часовима сами полазници имали су прилику да, ако се претходно пријаве, изложе и објасне пројекте на којима су у том тренутку сами ангажовани. Крај дана био је резервисан за позвана предавања различитих стручњака који дигиталној хуманистици приступају са различитих позиција и различитим методама.

Када је реч о радионицама, чији се рад одвијао у мањим групама, били смо обавештени да је 2014. године њихова понуда била најразноврснија. Следеће теме биле су у оптицају:

1. XML-TEI кодирање, структурирање и приказивање (XML-TEI encoding, structuring and rendering)

2. Упити текстуалних корпуса (Query in Text Corpora)
3. Поређење корпуса (Comparing Corpora)
4. Историјски текстуални корпуси за хуманистику у друштвене науке. Дигитализација, анотација, обезбеђивање квалитета и анализа (Historical Text Corpora for the Humanities and Social Sciences. Digitization, Annotation, Quality Assurance and Analysis)
5. Отворени грчки и латински (Open Greek and Latin)
6. Напредне теме у програмирању за хуманистику у Python-у (Advanced Topics in Humanities Programming with Python)
7. Стилometriја: Рачунарски подржана анализа литерарних текстова (Stylometry: Computer-Assisted Analysis of Literary Texts)
8. Уређивање у дигиталној ери: историјски текстови и документа (Editing in the Digital Age: Historical Texts and Documents)
9. Простор – време – предмет: дигиталне методе у археологији (Space - Time - Object: Digital methods in archaeology)
10. Говорни језик (Spoken Language)
11. Мултимодални корпус: како их градити и како их разумети (Multimodal Corpora: How to build and how to understand them)
12. Планирање и управљање великим пројектима (Large Project Planning and Management)

¹ Culture & Technology – The European Summer university in Digital Humanities (http://www.culingtec.uni-leipzig.de/ESU_C_T/node/393) коју организује Универзитет у Лајпцигу у сарадњи са Clarine-ом.

Разуме се да ће сваком полазнику вероватно више тема бити интересантно, па да ће тиме његов избор бити отежан. Стога је на крају обе недеље једно преподне уместо самим радионицама било посвећено сумирању резултата свега онога што је у току недеље на свакој радионици било учињено и презентацији тога материјала пред целокупним телом конференције, чиме је свима било омогућено да се макар површно у петнаест минута упознају са сваком од програма. Ми смо тако, иако на курсу *Ошворени грчки и латински*, чули кратку презентацију курса *Шилометрија* и на основу тога успели да оценимо да би нам тај садржај могао бити интересантан, па смо се, претходно се распитавши код других учесника, у њега сами и удубили.

Наш курс, *Ошворени грчки и латински*, био је подељен на неколико наставних јединица: у првој недељи радили смо на програму *EpiDoc*² и његовој примени најпре на епиграфске фрагменте, а потом и на фрагментарно очувана историографска дела, а затим смо, последњег дана прве недеље, имали прилику да се ближе упознамо са хиперлинковима који омогућују повезивање цитата са дигиталним и сведоступним издањем на интернету. Друга недеља била је посвећена банкама дрвета (енгл. *Treebanks*) у грчком и латинском језику, сасвим погодностима новог програма *Perseids*, и то из уста једног од оснивача овог програма, Ђузепе Ђеланија.³ На овим курсевима нисмо били оптерећени претераним домаћим задацима, већ смо на самим часовима посредством обавештења добијених од предавача и самосталних задатака с лакоћом успевали да усвојимо градиво.

Поподневне сесије су такође биле заокупљене низом интересантних предавања, која су, иако свакако нису могла бити у уској вези са стручном специјализацијом сваког од полазника летње школе, пружала занимљив и продоран увид у то докле се стигло са дигиталном хуманистиком и за какве све сврхе и у којим све областима је

истраживачи данас употребљавају. Нарочито бих истакао два предавања: оно о дигиталној хуманистици примењеној на визуелну уметност, које је дало систематичан преглед одговора на питање претраживања слика помоћу кључних речи, као да је у питању текст (постоји, на пример, веома развијени релативно добро контролисан систем масовног таговања слика на сајтовима великих светских музеја); као и оно мало страшније, али тиме и интригантније предавање о степену до ког је наука данас успела рачунару да омогући да чита мисли – то су иновације које могу бити од велике користи, на пример, у процесу осамостаљивања болесника који су услед можданог удара или сличних несрећа остали непокретни, али исто тако и у полицијској истрази, када треба утврдити да ли неки сведок или осумњичени говори истину или лаже: после овог предавања се у публици развила веома жустра дискусија о, пре свега, моралном аспекту аутоматског читања туђих мисли и границама до којих би се с тиме смело ићи.

На послетку, друштвени живот у Лајпцигу није био ни најмање занемарен – организатори, а посебно главни организатор проф. Елизабет Бур, учинили су све да учесницима дају прилике да се боље упознају. Свако друго вече ишли смо на свечане вечере по лајпцишким ресторанима, што је била изванредна прилика да се разговара у опуштенијој атмосфери него што је то случај у учионици или на универзитету. Многе културне активности такође су биле уврштене у распоред – међу њима и посете Музеју штампарije, те лепој згради Универзитетске библиотеке. За недељу 27. јула био је чак предвиђен излет до оближњег језера (тај план био је ипак донекле осујећен због изванредно лоших временских прилика).

Све у свему, учешће у Лајпцишкој летњој школи дигиталне хуманистике било је и корисно и забавно искуство које препоручујем свима који имају интереса да у тој научној грани своја знања прошире и стекну нове контакте.

4 Culture & Technology – The European Summer university in Digital Humanities (http://www.culingtec.uni-leipzig.de/ESU_C_T/node/393) коју организује Универзитет у Лајпцигу у сарадњи са Clarine-ом.

3 Giuseppe G. A. Celano (<http://uni-leipzig.academia.edu/GiuseppeGACelano>)